

Svenja Venz

LANNOO'S AUTOBOEK

IJSLAND

ON THE ROAD

Lannoo

TOP 10

1 PERLAN Blz. 108

De koepel lijkt wel een halve parel en schittert op de warmwatertanks. Het futuristisch ogende gebouw herbergt de fantastische ervaringstentoonstelling 'Wonders of Iceland', een soort inleiding tot de fascinerende natuur van IJsland. Het restaurant in de koepel biedt het mooiste uitzicht op de stad.

2 ÞINGVELLIR Blz. 144 e.v.

Deze geologisch interessante plek is de geboorteplaats van de oude IJslandse staat en van de moderne republiek. Sinds 930 kwam de Alþing bijeen, het parlement. IJsland is een van de oudste democratieën op aarde. Sinds 2004 is Þingvellir Cultureel Erfgoed van Unesco.

3 HEKLA Blz. 152

De actieve vulkaan in het zuiden van IJsland prikkelt de menselijke fantasie al eeuwenlang. De veelvuldige uitbarstingen hebben het landschap en de berg gevormd en de donkere lava geeft de omgeving iets heel mysterieus.

4 LAVA CENTRE Blz. 153

Hoe voelt een vulkaanuitbarsting? Hoe voelt een aardbeving en wat gebeurt er dan onder het aardoppervlak? De antwoorden op die vragen vindt u in het spannende, interactieve museum in Hvolsvöllur. Voor iedereen die het zuiden van IJsland en de roerige geologie wil leren kennen.

5 LAKAGIGAR Blz. 174

Meer dan 100 kraters betoveren de bezoeker: een landschap dat van een andere planeet lijkt te komen, surreëel en wanneer de zon schijnt ronduit betoverend. Via de wandelpaden kunt u uitgebreid op verkenning gaan.

6 LÖGURINN Blz. 187 e.v.

Rond dit bijna-meer rijdt u niet alleen door dichte bossen, u vindt er ook interessante cultuurhistorische plekken. Een ander hoogtepunt is de waterval Hengifoss.

7 LAVALANDSCHAP BIJ HET MEER MÝVATN Blz. 211 e.v.

Dimmuborgir, ten oosten van Mývatn, vormt een aparte wereld met bizar gevormde lavasculpturen en struikgewas – een plek om uw fantasie de vrije loop te laten. Ontspannen kunt u in het Nature Bath, met uitzicht op deze erg bijzondere omgeving.

8 DETTIFOSS Blz. 215

Een van de meest indrukwekkende watervallen van IJsland: over een breedte van ruim 100 meter storten de watermassa's zich hier 45 meter de diepte in.

9 HORNSTRANDIR Blz. 246

Het natuurreservaat in het uiterste noordwesten is ideaal voor vogelliefhebbers, want op de steile klip de Hornbjarg nestelen duizenden zeevogels. Wie graag in alle rust wandelt, vindt hier prachtige wandelroutes.

10 ASKJA Blz. 285

Te midden van het vulkanische massief Dyngjufjöll, in het noordoosten van IJsland, komt u bij de vulkaan Askja. Centraal ligt het diepe, mysterieuze meer Óskjuvatn en daarnaast bevindt zich een klein kratermeer. Een oerlandschap waarin iedereen wel iets kan ontdekken.

INHOUD

INLEIDING	7
Wandelaar, kom naar IJsland	7
Het ontstaan van IJsland, de economie en de mensen	10
PRAKTISCHE INFORMATIE	25
OVERNACHTEN	43
Verklaring van de symbolen	55
DE MOOISTE ROUTES DOOR IJSLAND	
Route 1 De ronde van IJsland (2170 km)	62
Route 2 Het fascinerende hoogland (1817 km)	74
DE MOOISTE REGIO'S VAN IJSLAND	
REGIO 1 Reykjavík en omgeving	93
Tussen grootstad en natuur	
REGIO 2 Het zuidwesten	127
Woeste kusten en pruttelende zwavelpotten	
REGIO 3 Het zuiden	149
Het groene IJsland of de wereld van gletsjers en vulkanen	
REGIO 4 Het zuidoosten	167
Vatnajökull National Park	
REGIO 5 Oost-IJsland	179
Het land van fjorden en elfen	
REGIO 6 Het noordoosten	197
Walvissen en vulkanen, dromerige stadjes en de parel van het noorden	
REGIO 7 Het noorden	221
Over vissen, paarden en zeehonden	
REGIO 8 Het noordwesten	237
Een wereld voor ontdekkers	
REGIO 9 Het westen	255
IJsland in het klein	
REGIO 10 Het hoogland	275
Weidsheid en eenzaamheid	
GESCHIEDENIS	291
Plaatsnamen- en trefwoordenregister	298
Namenregister	302
Fotoverantwoording	303

◀◀ Kajaktochten in de IJslandse Westfjorden zijn erg populair.

WANDELAAR, KOM NAAR IJSLAND

— het geheim van het lieflijk-ruige eiland in het noorden —

Er zijn twee soorten mensen die naar IJsland trekken: de vrienden, die na de eerste reis bijna elk jaar terugkeren en hun hart verloren hebben aan de natuur hier, en de mensen die graag elk land willen bezoeken om het daarna op hun lijstje te kunnen afvinken. Maar laten we het vooral hebben over het betoverende aspect van IJsland, die levende natuur die constant evolueert, de krachten van vuur, water en ijs die het landschap onophoudelijk bewerken.

▼ De IJslandse paarden kwamen samen met de eerste kolonisten naar het eiland.

◀ Avondschemering
aan het strand van
Breiðavík, in de buurt
van Látrabjarg in
Westfjorden

PRAKTISCHE INFORMATIE

Aankomst, het land binnenkomen	25	Noodgevallen,	
Autoverhuur, autorijden	26	belangrijke telefoonnummers	34
Diplomatieke vertegenwoordigingen	27	Openingstijden	34
Douane	28	Overnachten	34
Elektriciteit	28	Pers	36
Eten en drinken	28	Post, postzegels	36
Feestdagen, feesten, evenementen	30	Roken	36
Foaien	31	Sport en ontspanning	36
Geld, kredietkaarten	31	Telefoneren	38
Informatie	31	Tijdzone	38
Internet	32	Tips voor mensen met een beperking	38
Kaarten	32	Veiligheid	38
Klimaat, kleding, reisperiode	32	Vervoer	39
Medische zorgen	33	Winkelen	39
Met kinderen in IJsland	33	Woordenschat voor onderweg	40

AANKOMST, HET LAND BINNENKOMEN

Reizigers uit de Schengenzone hoeven niet langs de paspoortcontrole, maar moeten wel een paspoort of identiteitskaart meenemen. Bovendien moet dat document na terugkeer nog minstens drie maanden geldig zijn. Ook kinderen hebben een reispas of identiteitskaart nodig.

Wie zijn eigen hengelmateriaal, ruiterkledij of -materiaal wil meenemen, moet die voor vertrek door een dierenarts laten desinfecteren en een

document meebrengen dat officieel verklaart dat dat gebeurd is, anders worden die dingen bij het binnenkomen van het land verplicht (en tegen betaling) gedesinfecteerd.

Met het vliegtuig

Vanuit Nederland en België zijn er rechtstreekse vluchten naar de internationale luchthaven in Keflavík. De IJslandse luchtvaartmaatschappij,

Icelandair (<https://icelandair.com>) vliegt het hele jaar door. Tijdens de zomermaanden – van juli

AKRANES

GALLERY GUESTHOUSE - STAYWEST

Merkigerð 7, 300 Akranes
T 868 33 32

Het centraal gelegen guesthouse biedt eenvoudige, lichte kamers met uitzicht op de tuin. In de herfst en de winter is het ontbijt in de prijs begrepen. €

AKUREYRI

☒ HÓTEL KEA

Hafnarstræti 87–89, 600 Akureyri
T 460 20 80
www.keahotels.is

U stapt het hotel uit en staat meteen in het hart van de stad. Mooi gerenoveerd hotel met een lange traditie. Aan het hotel is een restaurant verbonden. €€€€

☑ HÓTEL AKUREYRI

Hafnarstræti 67, 600 Akureyri
T 462 56 00
www.hotelakureyri.is

Centraal gelegen en een mooi uitzicht op de fjord. Sommige kamers in het oude, fraai gerenoveerde hotel zijn aan de kleine kant, maar alle kamers zijn voorzien van het nodige comfort. Heeft ook twee andere panden, in een ervan kunt u appartementen huren. €€€

☑ SÆLUHÚS

☒ Sunnutróð 2, 600 Akureyri
T 412 08 00
www.saeluhus.is

Moderne, comfortabel ingerichte appartementen, sommige hebben een *hot pot* op het terras. In de grote huizen kunnen tot zeven mensen logeren. Mooi uitzicht op de fjord en slechts 15 minuten wandelen van het centrum. In de winter erg in trek bij skiërs. €€€

☑ AKUREYRI BACKPACKERS

Hafnarstræti 98, 600 Akureyri
T 571 90 50

www.akureyribackpackers.com

Een bed in vier- tot achtpersoonskamers of een eigen tweepersoonskamer. Centraal gelegen, schoon en een licht interieur. De receptie helpt bij het uitstippelen van tochten en het bestellen van kaartjes. €

☑ CAMPING HAMRAR

☑ Kjarnaskógar, 600 Akureyri
T 461 22 64
www.hamrar.is

Het hele jaar door geopend
Ideale camping voor gezinnen, mooi gelegen en met kinderspeeltuin. €

ÁRBORG

☒ HÓTEL SELFOSS

☑ Eyravegur 2, 800 Selfoss
T 480 25 00
<https://hotelselfoss.is>

Mooi gelegen, aan de rivier, en heel verschillende kamers – van standaardkamers tot suites. Heeft ook een wellnesscentrum en een restaurant. €€€€

ARNARSTAPI

☑ ARNARSTAPI CENTER

☑ 355 Snæfellsbær
T 416 44 66
<https://arnarstapicenter.is>

▼ Het Arnarstapi Center ligt heel dicht bij het Snæfellsjökull National Park – ideaal om met de rugzak wandeltochten te maken in de omgeving.

Erg gevarieerd aanbod, van elegante hotelkamers over gezellige hutten tot eenvoudige slaapzalen. Arnarstapi is een goede uitvalsbasis voor uitstapjes naar het nationaal park. In het restaurant van het centrum (dag. 10–22 u) hebt u een heel mooi uitzicht. €€

BAKKAGERÐI

☑ RESORT BLÁBJÖRG

☒ Gamla Frystihúsið, Bakkagerði
☑ 720 Borgarfjörður eystri
T 472 11 80
<https://blabjorg.is>

Dit voormalige koelhuis biedt elf eenvoudige maar goed ingerichte kamers aan. Het heeft ook studio's voor 4 personen. De *hot pot* en de sauna zijn aantrekkelijk. Heeft ook een restaurant. €€

BÍLDUDALUR

HARBOUR INN

Dalbraut 1, 465 Bildudalur
T 855 50 06
<https://harbourinn.is>

Vriendelijke, kleine B & B met drie tweepersoonskamers, een eenpersoonskamer en een studio. Reserveer ruim van tevoren, dit adres is erg in trek. €–€€

BLUE LAGOON

☒ SILICA CLINIC HOTEL

☎ Blue Lagoon, aan de 43 ten noorden van Grindavík, 240 Grindavík
T 420 88 00
www.bluelagoon.com

De comfortabel ingerichte kamers met uitzicht op de lava en een klein terras zijn ideaal om te ontspannen. Het hotel heeft ook een eigen lagune en een restaurant. De andere verwennerijen zijn verlokkelijk maar erg duur. €€€€

BLÖNDUÓS

GLADHEIMAR

Aan de rivier, Brautarhvatn
T 820 13 00, 690 31 30,
<https://gladheimar.is/>
Postadres: Melabraut 21
540 Blönduós.

De zomerhuisjes bieden plaats aan 2 tot 8 personen en zijn mooi gelegen, vlak aan de rivier. Ook een slaapzaal waar u uw slaapzak kunt uitrollen. Sommige van de grotere huisjes hebben een jacuzzi en een sauna. Huisjes €–€€€

BORGARNES

BORGARNES HOSTEL

Borgarbraut 9–13, 310 Borgarnes
T 437 11 26

Vlak aan de hoofdstraat, het voordeel is dat alle kruidenierszaken en musea dichtbij zijn. Degelijk uitgerust. €

BREIÐDALSVÍK

☒ HÓTEL BREIÐDALSVÍK

Sólvellir 14, 760 Breiðdalsvík
T 470 00 00
<https://breiddalsvik.is/hotel-breiddalsvik>

Een echt gezellig hotel met relatief veel comfortabele kamers. Fraaie lounge met open haard. U kunt ook een appartement reserveren. Heel gut met informatie over het dorp en de omgeving. €€€

BÚÐIR

☒ HÓTEL BÚÐIR

☎ Staðarsveit, 365 Snæfellsnes
T 435 67 00
<https://hotelbudir.is>

Veel IJslanders zijn dol op dit hotel, vanwege de ligging en zijn geschiedenis. Het originele hotel is helaas afgebrand. Heel gezellig ingericht. €€€€

DALVÍK

☒ HÓTEL DALVÍK

Skiðabraut 18, 620 Dalvík
T 466 33 95
www.hoteldalvik.com

Centraal gelegen, dicht bij het zwembad. De meeste kamers hebben een eigen badkamer en zijn modern ingericht. €€–€€€

DJÚPAVÍK

☒ HÓTEL DJÚPAVÍK

☎ Djúpvík, 524 Árnesheppur
☎ T 451 40 37
www.djupavik.is

Vroeger werden de arbeiders hier gehuisvest, nu is het een gezellige guesthouse met verzorgde kamers. Er zijn ook huizen voor groepen. In elk seizoen een belevenis. €€

EGILSSTAÐIR

☒ HÓTEL EDDA EGILSSTAÐIR

Tjarnarbraut 25, 700 Egilsstaðir
T 444 48 80
www.icelandhotelcollectionbyberjaya.com/en/hotels/east/egilsstaðir
Juni–half aug.

Een hotel met in totaal 52 kamers. De inrichting doet denken aan een opleidingscentrum, maar door de centrale ligging is dit hotel toch ideaal. Uitgebreid ontbijtbuffet (ISK 200) en een eigen restaurant. €€–€€€

▼ Met uitzicht op het meer: vakantiehutten van Skipalækur in Egilsstaðir

ROUTE 1

De ronde van IJsland (2170 km)

1 VAN KÉFLAVÍK NAAR SELFOSS

92 km

ROUTE Blauwe lagune – Grindavík – Þorlákshöfn – Eyrarbakki – Selfoss

Na de aankomst op de luchthaven is een ontspannend bad in de **Blauwe lagune** (zie blz. 131) misschien wel een prima idee voor een eerste kennismaking met IJsland. Daarna rijdt u naar **Grindavík** (zie blz. 135) en neemt u de 427 langs de zuidkust. Wie honger heeft, kan in Grindavík stoppen bij restaurant Saltfiskur en daar de lokale specialiteit uitproberen. Tijdens deze rit krijgt u een goed idee van het bizarre lavalandschap. Dat is extra aantrekkelijk door de recente vulkaanuitbarstingen op het schiereiland Reykjanes. De weg brengt u naar **Þorlákshöfn**, daar neemt u de 38 en vier kilometer verder neemt u de 34 tot in **Eyrarbakki** (zie blz. 130). Het loont de moeite een ritje te maken door het plaatsje dat nog veel elementen van de oude vissersdorpen heeft behouden. Daarna brengt de 34 u naar **Selfoss** (zie blz. 129).

2 3 VAN SELFOSS NAAR LEIRUBAKKI EN DE HEKLA

284 km

ROUTE Selfoss – Laugarvatn – Geysir – Gullfoss – Skálholt – Stöng – Leirubakki – Hekla – Leirubakki

◀ De moderne kerk in Skálholt: tegenwoordig huisvest de stad alleen nog de hulpbisschop, maar in de middeleeuwen was dit het belangrijkste religieuze centrum van IJsland.

Tijdens deze rit ontdekt u niet alleen nog meer natuurschoon, ook de geschiedenis van het land komt aan bod. Deze streek is erg groen en vruchtbaar, onder andere dankzij de vele warmwaterbronnen, en die worden vooral gebruikt om kassen te verwarmen. Door de herbebossingsprogramma's zijn hier weer enkele kleine bossen ontstaan, wat mensen met zomerhuisjes heel erg appreciëren. Omdat de reis nu over kleinere wegen gaat, hebt u alle tijd om van het landschap te genieten.

Vanuit Selfoss neemt u eerst de 35 en daarna de 37 naar **Laugarvatn** (zie blz. 139). Voor u verder reist, kunt u daar een deugddoend, ontspannend bad nemen in het wellnesscentrum Fontana.

Even voor Geysir komt u weer op de 35. In **Haukadalur** (zie blz. 262) moet u zeker een bezoek brengen aan het geothermisch gebied. U vindt er natuurlijk de beroemdste geiser, **Geysir** (zie blz. 134), maar ook nog andere fascinerende bronnen. Eventueel kunt u hier een lunchpauze inlassen. Slechts veertien kilometer verderop komt u bij de prachtige waterval **Gullfoss** (zie blz. 136).

Op de weg terug blijft u de 35 volgen tot aan het kruispunt met de 31, die u naar **Skálholt** brengt. Daar bezoekt u de kerk met de glasramen en de archeologische sites (zie blz. 141).

De 31 brengt u in zuidoostelijke richting tot bij de 30. Volg die twee kilometer lang in noordelijke richting tot aan de afslag naar de 32. U rijdt nu door

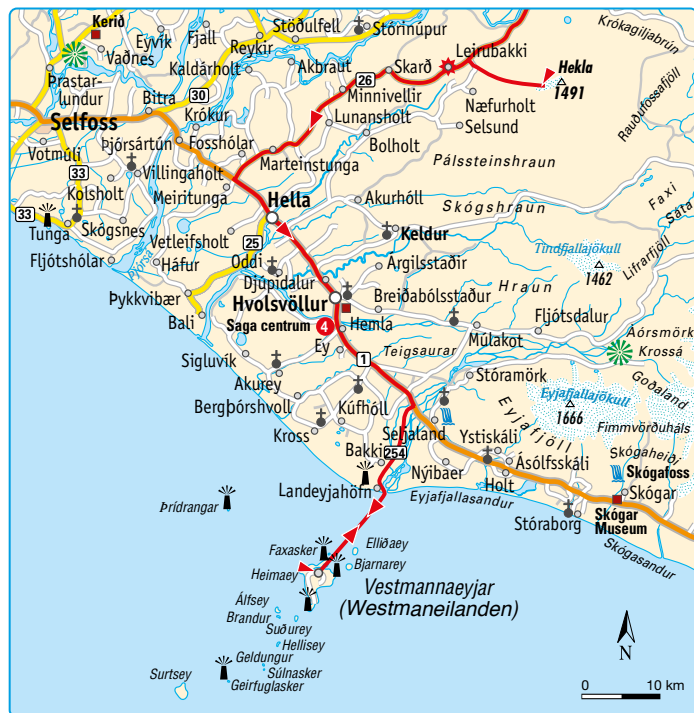
Þjórsárdalur, een dal dat tegenwoordig weer groen en vruchtbaar is. Hoe de langhuizen er in de middeleeuwen hebben uitgezien voor ze in 1104 door de vulkaanuitbarsting van de Hekla bedolven werden, ziet u op de museumboerderij **Þjóðveldisbær** (zie blz. 144). Na dat bezoek rijdt u verder en kunt u een eerste blik werpen op het hoogland en de uitgestrekte lavalandschappen. Wanneer u bij de 26 komt, neemt u die in zuidelijke richting, tot in Leirubakki. De beklimming van de vulkaan **Hekla** (zie blz. 152) is niet echt lastig en op de derde dag van de rondreis is dat een prima compensatie voor het drukke programma van de dag ervoor, met bezoeken aan bezienswaardigheden en een lange rit. En anders kunt u hier ook heerlijk ontspannen, neem bijvoorbeeld een bad in **Leirubakki** en bezoek de tentoonstelling over de vulkaan (zie blz. 152).

4 VAN LEIRUBAKKI NAAR HET EILAND HEIMAEY

75 km

ROUTE Leirubakki – Hvolsvöllur – Landeyjahöfn – Heimaey

Vanuit Leirubakki neemt u de 26 in zuidelijke richting, tot aan de grote ringweg, en daar slaat u af naar het oosten. Las een eerste stop in in **Hvolsvöllur** en breng een bezoek aan het interessante Lava Centre (zie blz. 153). Misschien

◀ De Skógafoss, de 'boswaterval', aan de voet van de vulkaan Eyjafjallajökull

hebt u zin om ook een kijkje te nemen bij enkele plaatsen uit de 'Njáls saga', anders rijdt u verder. Voor u liggen de gletsjers Eyjafjallajökull en Mýrdalsjökull, vanaf de weg hebt u er een goed uitzicht op. Wanneer u bij de 254 komt, neemt u die en die brengt u na 17 kilometer bij de kleine haven Landeyjahöfn, een haven die speciaal is aangelegd voor de 'Herjolfur', de veerboot naar **Heimaey**.

Een overtocht van 30 minuten brengt u op het eiland en nu kunt u net doen zoals de bewoners en alle wegen afrijden. U vindt hier enkele interessante musea, maar rijd zeker ook naar de kust om te wandelen en de zeevogels te observeren. Op sommige plekken hebt u in de zomer een grote kans om papegaaiduikers te spotten. Bij een bezoek aan Heimaey hoort ook de beklimming van de jongste berg van het land, de 221 meter hoge Eldfells (zie blz. 159).

5 VAN HEIMAEY NAAR KIRKJUBÆJARKLAUSTUR

157 km

ROUTE Landeyjahöfn – Skógar – Dyrhólaey – Vík – Kirkjubæjarklaustur

Wanneer de veerboot u weer naar Landeyjahöfn heeft gebracht, rijdt u terug naar de ringweg. Een kleine omweg brengt u naar de Seljalandsfoss, vlak aan de 249. De **Skógafoss** (zie blz. 157) mag u niet voorbijrijden. Die indrukwekkende waterval is een fraaie omgeving voor foto's, en niet alleen op zonnige dagen, wanneer er, afhankelijk van de lichtinval, in het spatwater regenbogen ontstaan. Breng daarna een bezoek aan het museum, dat geeft het beste inzicht in hoe de inwoners van IJsland vroeger hebben geleefd. Wie daar zin in heeft, kan ook een kort uitstapje maken naar de Mýrdalsjökull en de gletsjertong Sólheimar en een kleine wandeling op de gletsjer maken.

Rijd daarna naar het voormalige eiland **Dyrhólaey** (zie blz. 163) en geniet van het uitzicht. In **Vík** kunt u zich laten informeren over het **Katla Geopark** en kunt u, buiten het broedseizoen, een strandwandeling maken (zie blz. 154).

▲▲ De berg Kirkjufell in het westen van IJsland, op het schiereiland Snæfellsnes

REGIO I

REYKJAVÍK EN OMGEVING

— tussen grootstad en natuur —

De kleine metropool in het hoge noorden heeft 135.000 inwoners en is echt wel bijzonder. Reykjavík, de hoofdstad van IJsland, combineert de sfeer van een merkwaardig dorp met een duidelijk stedelijk karakter. Wie de stad vanaf de zee nadert, ziet een moderne skyline en huizen en straten die ver landinwaarts reiken. Wie met de bus van de luchthaven Keflavík komt, kijkt verrast op dat hij zo plots midden in de stad is. U rijdt van de ene voorstad naar de andere, u merkt geen overgangen, bouwkundig verandert er niets, u doorkruist de agglomeratie Reykjavík, waarin zowat 65 procent van de IJslanders leeft, en dat percentage stijgt nog. Wie via de ringweg komt, merkt hoe uitgestrekt de stad is, er worden immers constant nieuwe wijken bijgebouwd.

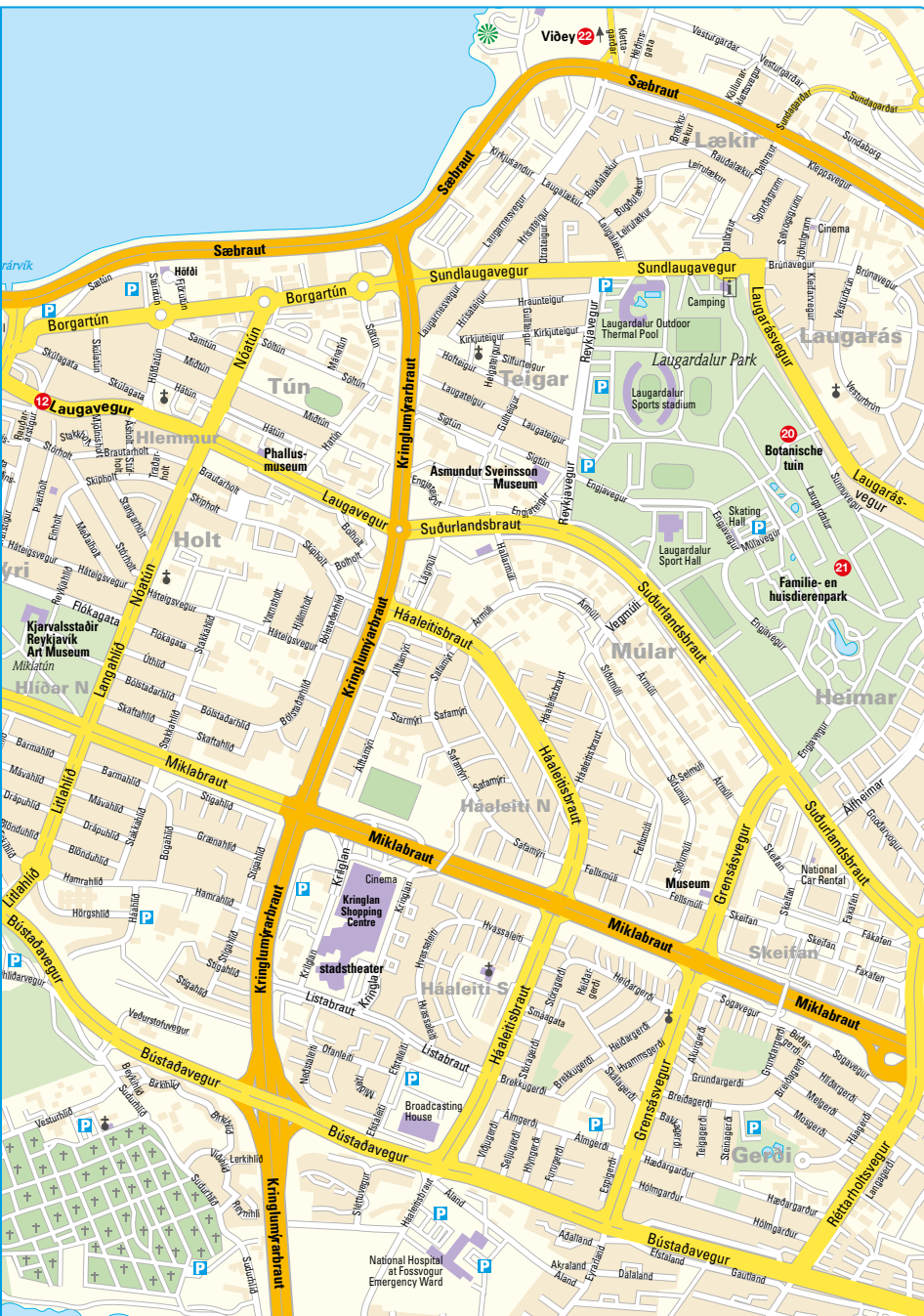
Het heeft lang geduurd voor Reykjavík tot een echte stad uitgroeide. Pas in de 20ste eeuw schakelde alles een versnelling hoger. Toen de Britten in 1940 IJsland bezetten om het te beschermen tegen een inval van Duitse troepen, en een jaar later door de Amerikanen werden afgelost, begon men met de uitbouw van de infrastructuur van de stad en het land. De wegen werden verbeterd en verbreed, luchthavens werden aangelegd en uitgebreid. Steeds meer mensen trokken van het platteland naar de stad, want daar was er werk. Na de

◀ Het symbool van Reykjavík: de Hallgrímskirkja

- 1 Fischersund
- 2 Adalstræti
- 3 Veltusund
- 4 Naustin
- 5 Vallarstræti
- 6 Tomplátrassund
- 7 Skólhótsstígur
- 8 Veigamótastígur
- 9 Vihlágata
- 10 Managata
- 11 Skólalábrú

Oorspronkelijke titel: Island
Oorspronkelijke uitgever: VISTA POINT Verlag Rheinbreitbach, Duitsland
Uit het Duits vertaald door Katrien Meuleman en Erik Ros
Vormgeving: Studio Lannoo
Zetwerk: Peter De Bock
Cartografie: Kartographie Huber, München
©2022 VISTA POINT Verlag, Rheinbreitbach
©2023 Nederlandse tekst Uitgeverij Lannoo nv, Tiel
e-mail: redactie.toerisme@lannoo.be
Internet: www.lannoo.com
ISBN 978-94-014-8909-6 NUR 512
D/2023/45/129

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.